

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
АБАЙ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

«БЕКТЕМІН»

Жаратылыстану және география
факультетінің деканы

Каймулдинова К.Д.

« 8 » 06 2024 ж.

8D05203-География білім беру бағдарламасы бойынша қабылдау емтиханының

БАҒДАРЛАМАСЫ

Докторантура (PhD)

Алматы, 2024 ж.

Құрастырушылар:

ғ.ғ.д., профессор Каймулдинова К.Д.

ғ.ғ.к., қауымдастырылған профессор м.а. Боранкулова Д.М.

Абай атындағы ҚазҰПУ Жаратылыстану және география факультетінің оқу әдістемелік секциясында талқыланды «23» 05 2024 ж., хаттама № 5

Бағдарлама Абай атындағы ҚазҰПУ Жаратылыстану және география факультетінің кеңесімен бекітілді.

Хаттама № 8 » 07.06 2024 ж.

1. Жалпы ережелер

1.1 «8D05203-География» білім беру бағдарламасы бойынша түсу емтиханының бағдарламасы «8D05203-География» дайындық бағыты бойынша докторантураға түсуге ықлас білдірушілер үшін қабылдау емтиханын өткізу тәртібін белгілейді.

1.2 «Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті» КЛҚ (бұдан әрі – Абай университеті) білім беру бағдарламаларына оқуға түсетін тұлғаларды қабылдау тәртібі Қазақстан Республикасы Білім және Ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы №600 бұйрығымен бекітілген Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асырағын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидаларымен регламенттеледі.

1.3 Түсу емтиханының мақсаты – білім беруді жетілдіру мәселелерін шешуге және кәсіби қызметті жүзеге асыруға қабілетті жаңа формациядағы ғылыми-педагогикалық кадрларды даярлау мақсатында болашақ докторанттардың білімін анықтау, сонымен қатар алған білімдерінің докторантураның білім беру бағдарламасы бойынша оқу барысында қалыптасатын арнайы күзиреттіліктерді нәтижелі игеруге сәйкестігін бағалау.

Міндеттері:

- кәсіби міндеттерді шешуде психологиялық-педагогикалық даярлығы мен қабілеттерін бағалау;

- әлеуметтік мәдени және әлеуметтік-кәсіби күзиреттілігі мен белсенділігін білім беру кеңістігіндегі жаңашылдығын және инновациялық үрдістерді басқару қабілетін анықтау;

- географиялық білім берудегі міндеттерді жүйелі шешуге бағытталған ғылыми зерттеулер мен ғылыми-практикалық инновациялық әзірлемелерді қолдануын және инновациялық ойлауын бағалау;

- оқу және ғылыми қызметте заманауи техникалық құралдарды, ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдануға даярлығын бағалау;

- мәдени сауаттылық пен тілдік даярлығын және жоғары оқу орындарында географиялық пәндерді қазақ және шет тілдерінде оқыту қабілеттерін бағалау.

2. Докторантураға түсушілерге қойылатын талаптар

2.1 Докторантураға түсуге үметкерлердің жаратылыстану ғылымдарының магистрі дәрежесі, жалпы білім және зияткерлік деңгейі жоғары, аналитикалық ойлауы, географиялық білімі және географияны оқыту әдістемесі мен тарихы бойынша білімі болуы тиіс.

2.2 Докторантураға түсуге үметкерлердің:

1) Географиялық білімнің және ғылымның теориялық негіздері, оның әдіснамасы, негізгі ұғымдары туралы хабардар болу.

2) Ақпараттық ағындардың тез жаңаруы мен өзгеру жағдайында дәстүрлі әдістермен қатар инновациялық технологияларды қолдану арқылы стандартты және стандартты емес жағдаяттарда проблемаларды талдау және сыни түрғыда бағалау.

3) Инновациялық, ақпараттық-коммуникациялық, цифрландыру технологияларын пайдалана отырып, нақты дамып келе жатқан әлемнің жаңа жағдайларында проблемаларды шешу жолдарын анықтай білу, түйінді проблемаларды ажырату және тұжырымдау.

4) Ұлттық және тарихи сана-сезімді, патриоттық рухты дамыту үшін білімді пайдалана білу, географиялық ғылым және білім беру тақырыптарына сұхбат жүргізе білу; қызметтің тәжірибелік мәселелерін (білім беру, зерттеу, қоғамдық) шешу үшін қажетті білімді генерациялау, алған білімді түрлі білім беру жүйелеріне бейімдеу және пайдалану сияқты білімі мен дағдылары болуы тиіс.

3. Білім беру бағдарламасының пререквизиттері

3.1 Докторантурада кадрлар даярлау магистратураның білім беру бағдарламалары базасында жүзеге асырылады. Бұл ретте докторантураның білім беру бағдарламасының бейіні магистратура бағдарламасымен сәйкес келген жағдайда, алдыңғы білім беру деңгейінің оқыту нәтижелері автоматты түрде табылады; докторантураның білім беру бағдарламасының бейіні магистратура бағдарламасымен сәйкес келмеген жағдайда докторантқа игеру үшін пререквизиттер белгіленеді. Магистратурада оқу кезінде міндетті пәндер тізбесіне кіретін келесі пәндер «8D05203-География» мамандығы бойынша докторантураның білім беру бағдарламасының пререквизиттері болып табылады:

1. Жаратылыстану пәндерін оқытудың технологиясы (5 кредит);
2. ҒЗЖ геоақпараттық қамтамасыз ету (5 кредит);
3. Географияның теориялық және әдіснамалық мәселелері (5 кредит);
4. Географиядағы болжау және үлгілеу (5 кредит).

3.2 Қажетті пререквизиттер тізбесін және оларды игеру мерзімдерін Абай университеті дербес айқындайды. Пререквизиттер ақылы негізде менгеріледі. Пререквизиттер ретінде докторант тиісті деңгейдегі бейресми білім берудің оқыту нәтижелерін ұсынады, олар Абай университетінде Заңның 5-бабы 38-3) тармақнасына сәйкес табылады. Докторантураға бейіндік бағыттағы магистр түскен кезде оған пререквизиттер ретінде ғылыми-педагогикалық магистратураның педагогикалық бейінінің жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бағдарламасы қосымша белгіленеді.

4. Түсу емтиханының бағдарламасы

Докторантураға түсушілерге арналған түсу емтиханы эссе жазудан және емтихан билеттері бойынша жауаптан тұрады.

Эсеге осы мәселенің теориялық немесе тарихи ашылуып, тақырып бойынша оқуға түсушінің ғылыми білімін, берілген мәселенің немесе проблеманың ұлттық және әлемдік ауқымдағы болжамды шешімін қосуға болады. Эссе туындының талдамасын да қамтиды. Талапкер таңдалған тапсырма нысанын талдау тұрғысын өз бетінше таңдайды.

4.1 Эссе тақырыптары

№	Эссе тақырыбы (қазақ тілінде)	Эссе тақырыбы (орыс тілінде)	Эссе тақырыбы (ағылшын тілінде)
1	«Бір жол - Бір белдеу» халықаралық жобасы және оның болашағы туралы концепциялар	Концепции международного проекта «Один путь-Один пояс» и его будущее	The international project «One way, one belt» and predictions about its future
2	Әлемдік экономиканың жаңа трендтері	Новые тренды мировой экономики	New trends of the global economy
3	Әлемдік дамудың жаңа үрдістері және бәсекелестік проблемалары	Новые тенденции мирового развития и проблемы конкуренции	«Green economy» as a priority direction of development of the Republic of Kazakhstan
4	«Жасыл экономика» Қазақстан Республикасы дамуының басым бағыты ретінде	«Зеленая экономика» как приоритетное направление развития Республики Казахстан	"Green economy" as a priority direction for the development of the Republic of Kazakhstan
5	Қазақстан Республикасының Орталық Азиядағы	Приоритетные геоэкологические направления Республики Казахстан в Центральной Азии	Priority geoeological directions of the Republic of Kazakhstan in Central Asia

	геоэкологиялық басым бағыттары		
6	Әлемнің шиеленісті аймақтары және оның экономикалық-әлеуметтік және саяси себептері	Напряженные регионы мира и их экономико-социальные и политические причины	Tense regions of the world and their economic, social and political causes
7	Жаһандану мен ұлттық экономиканың бәсекелестік қабілеті (Еуразиялық экономикалық одақ мысалында)	Глобализация и конкурентоспособность национальной экономики (на примере Евразийского экономического союза)	Globalization and competitiveness of the national economy (on the example of the Eurasian Economic Union)
8	География ғылымының қазіргі дүниедегі ролі	Роль географической науки в современном мире	The role of geographical science in the modern world
9	Ғаламдық қалалар – әлемдік экономика жаһандануының қозғаушы күші	Глобальные города как драйверы глобализации мировой экономики	Global Cities as Drivers of World Economy Globalization
10	Климаттың ғаламдық өзгерістерінің экономикалық салдарлары	Экономические последствия глобальных изменений климата	The Economic Consequences of Climate Change

4.2 Емтихан материалы

№	пән атауы: Ғылыми зерттеулерді ұйымдастыру және жоспарлау
1.1	Ғылымның теориялық және әдіснамалық негіздері
1.2	Ғылыми зерттеу қызметін ұйымдастырудың практикалық негіздері
1.3	Инновациялық ғылыми технологиялар
1.4	Ғылыми-зерттеу жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру ұйымдар кезеңдері
1.5	Қазақстан Республикасында ғылыми кадрларды даярлау жүйесі
1.6	Ғылыми ақпарат және ақпаратты іздестіру жолдары
1.7	Ғылыми жұмыстардың түрлері
1.8	Географиялық зерттеулерді ұйымдастыру әдістемесі
2	пән атауы: Географиядағы үлгілеу және болжам жасау
2.1	Модель – географиялық зерттеу әдісі
2.2	Географиядағы математикалық үлгілеудің мәні
2.3	Статистикалық-математикалық үлгілерді ақпаратпен қамтамасыз ету
2.4	Географиялық болжаудың түрлері
2.5	Қоршаған орта өзгерістерін болжау концепциялары
2.6	Елді мекендерді үлгілеу заңдылықтары. Елді мекендерді орналастыру схемасы
2.7	Қалалардың құрылымдық үлгілері. Қалалардың зоналануы
2.8	Географиядағы торлық үлгілер
2.9	Өнеркәсіпті орналастыру инерциясы және оның көшіні-қонуы. Тинберген үлгісі
2.10	Мультипликатор үлгісі. Инновациялар диффузиясы
2.11	Ауыл шаруашылығының кеңістік үлгілері
2.12	Табиғи жүйелерді үлгілеудің теориялық негіздері
2.13	Физикалық географиядағы баланстық және иерархиялық үлгілер
2.14	Табиғи факторларды бағалау мен болжаудың принциптері

3	пән атауы: Географияның теориялық және әдіснамалық мәселелері
3.1	Ғылым салаларының қалыптасуы, географияның ғылым саласы ретінде дамуы
3.2	Ғылыми білім иерархиясы: ілім
3.3	Әлемнің ғылыми және географиялық бейнесі
3.4	Геожүйелік қағида – қазіргі географияның әдістемелік негізі
3.5	Географияның құрылымдық-динамикалық бағыттарының дамуындағы алғы шарттар
3.6	Географиялық ландшафттар туралы ілім
3.7	Әлеуметтік-экономикалық география ілімі
3.8	Картографиялық теориялар және географиялық картографияның базалық ғылыми тұжырымдары
3.9	Жалпы географиялық және физико-географиялық тұжырымдар мен болжамдар
3.10	Географияның даму болашағы
4	Пән атауы: Табиғи-аумақтық кешенді жүйелі талдау
4.1	Жер туралы ғылымдардағы жүйелі қозғарас
4.2	ТАК және жүйелі қозғарас
4.3	Табиғи аумақтық кешен туралы ілімнің негізін қалаған ғалымдар
4.4	ТАК құрамбөліктерінің өзара байланысы
4.5	ТАК құрамбөліктерінің маңыздылығын бағалау
4.6	ТАК құрамбөліктерінің тұрақтылығын бағалау
4.7	Географиялық ландшафт (ТАК) ландшафтық жоспарлаудың нысаны ретінде
4.8	Ландшафтық жоспарлау және тұрақты даму тұжырымдамасы

Оқу әдебиеттері

1. Исаченко А. Г. Теория и методология географической науки. М.: Академ. - 2004.- 397 с.
2. Комлацкий В. И., Логинов С. В., Комлацкий Г. В. Планирование и организация научных исследований: учебное пособие. Ростов-на-Дону: Феникс, 2014. – 208 с.
3. Боранқұлова Д.М., Бейкитова А.Н. Жер бедерін жүйелі талдау. - Алматы, 2017. -272 б.
4. Ласточкин А.Н. Основы общей теории геосистем: учебное пособие. - Санкт-Петербург: Изд-во Санкт-Петербургского ун-та, Часть I. 2016. – 133 с.
5. Ласточкин А.Н. Основы общей теории геосистем: учебное пособие. - Санкт-Петербург: Изд-во Санкт-Петербургского ун-та, Часть II. 2016. – 170 с.
6. Ганжара Н.Ф., Борисов Б.А., Байбеков Р.Ф. Ландшафтоведение. НИЦ ИНФРА-М. - 2022. - 240 с.
7. Маликов Р. Ф. Основы математического моделирования. Учебное пособие для вузов. – М., 2010 – 368 с.
8. Каймулдинова К.Д. Қазіргі дүние географиясы. Жоғары оқу орындарына арналған оқулық. – Алматы, 2011. – 333 б.
9. Плотинский Ю.М. Модели социальных процессов: Учебное пособие для высших учебных заведений. - Изд. 2-е, перераб. и доп. - М.: Логос, 2011.-296 с

География және экология кафедрасының
кауым.проф. м.а., ғ.ғ.к.

Д.М. Боранқұлова

Жаратылыстану және география
факультетінің деканы

К.Д. Каймулдинова